RESULTATEN WEIDEVOGELS 2013 NATUUR-EN VOGELWERKGROEP DE GRUTTO

Inleiding

Het weidevogelseizoen 2013 kwam als gevolg van het droge en koude voorjaar laat op gang. Het aantal broedparen van de kievit, grutto, scholekster en wulp zijn dit jaar weer flink afgenomen. Het aantal broedparen tureluurs wist zich gelukkig iets te herstellen. Ondanks het verminderde aantal broedparen en geholpen door het late voorjaar, zijn er het afgelopen jaar in meerdere gebieden betere resultaten gehaald als in 2012. Het aantal vliegvlug geworden weidevogelkuikens kan in sommige gebieden zelfs als goed worden gekwalificeerd. Helaas hadden we ook te maken met gebieden waarin de resultaten minder waren.

In de gebieden met gesubsidieerd weidevogelbeheer, tevens de beste weidevogelgebieden binnen ons verenigingsgebied, lieten alleen de grutto's betere broedresultaten zien dan vorig jaar.

Note: De hieronder afgebeelde grafieken geven het verloop van aantal broedparen weer van gebieden(kerkdorpen) die we al sinds de oprichting van onze vereniging volgen. Enkele jaren geleden hebben we onze beschermingsactiviteiten uitgebreid naar andere, relatief goede weidevogelgebieden buiten ons verenigingsgebied. Deze gebieden zijn niet opgenomen in de grafieken!

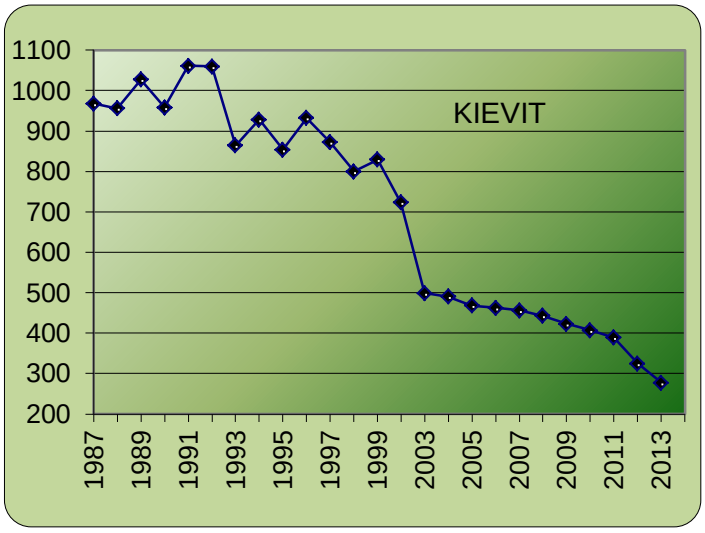

Kievit

Van de kievit is het aantal broedparen t.o.v. vorig jaar met 48 gedaald naar een stand van 277. Twee jaar geleden in 2011 hadden we met een stand van 389, nog ruim 112 broedparen meer. Indien de snelle daling van het aantal broedparen kieviten zich zo doorzet zoals in de laatste jaren dan zitten we in Twente over enkele jaren zonder kieviten. Het is een teleurstellende constatering dat zelfs de meest algemeen voorkomende weidevogel, op het punt staat te verdwijnen uit Twente. Gelukkig kunnen we wel vermelden dat in tegenstelling tot vorig jaar meer kuikens vliegvlug zijn geworden en dat in sommige gebieden de resultaten beter waren sinds jaren.

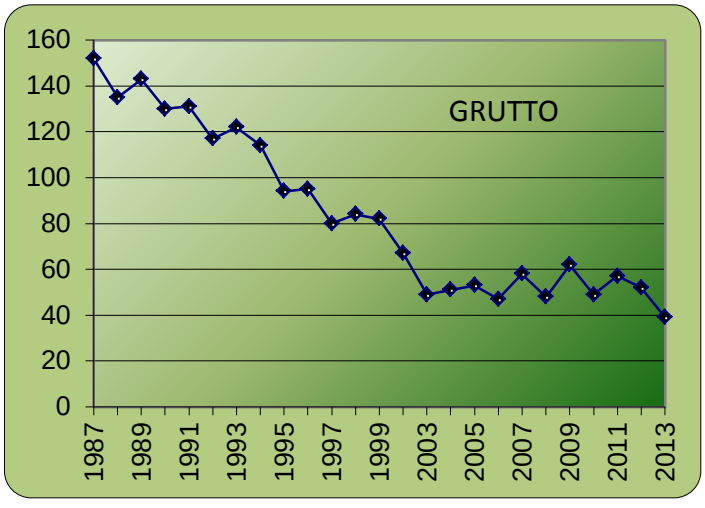

Grutto

Ook de stand van de grutto is binnen het oorspronkelijke verenigingsgebied nog steeds in verval. Na een aantal jaren van wat schommelingen in het aantal broedparen zien we het afgelopen jaar hierin een trendbreuk. Het aantal broedparen grutto's is t.o.v. jaar met 13 gedaald naar een stand van 39 broedparen. De slechte broedresultaten van de voorgaande jaren heeft duidelijk zijn uitwerking gehad op de huidige stand. Net als bij de kievit is wel het aantal kuikens dat vliegvlug is geworden hoger als in 2012.

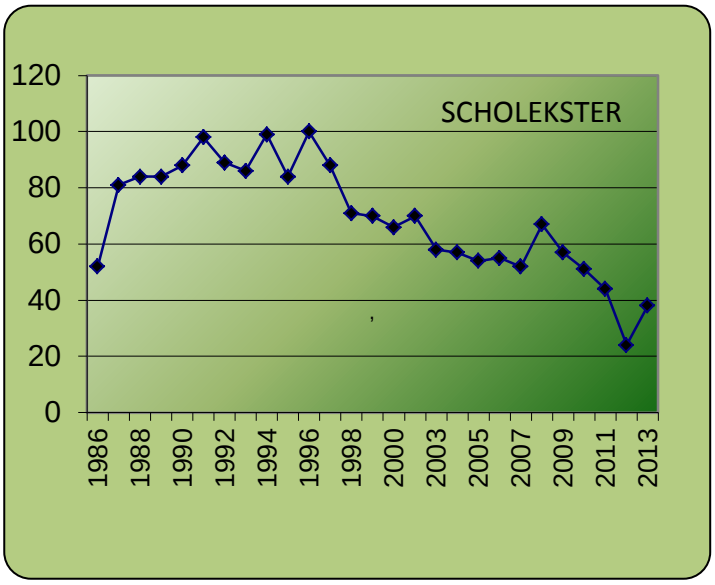

Scholekster

Van de scholekster hadden we het afgelopen jaar 38 broedparen. Dit waren 3 broedparen minder dan in het voorafgaande jaar. Het broedsucces van deze akkervogel is de laatste jaren slecht. Door een vaak beter broedresultaat in stedelijke omgeving is het zeer de vraag of we de scholekster over enkele jaren in Twente nog wel een weidevogel mogen noemen. Stadsvogel of dakvogel zal dan waarschijnlijk een betere benaming zijn.

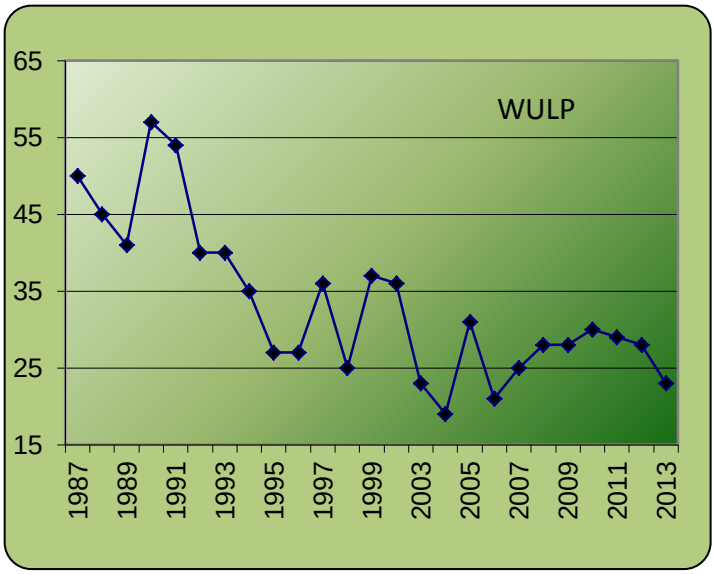

Wulp

Ook de wulp liet het afgelopen jaar een flinke daling zien van het aantal broedparen. Het aantal daalde met 5 tot een stand van 23 broedparen. Terugkijkend naar het verloop van het aantal broedparen vanaf het jaar van onze oprichting, blijkt dat het aantal broedparen van deze soort redelijk kan fluctueren. We hopen dan ook dat deze daling van tijdelijke aard zal zijn.

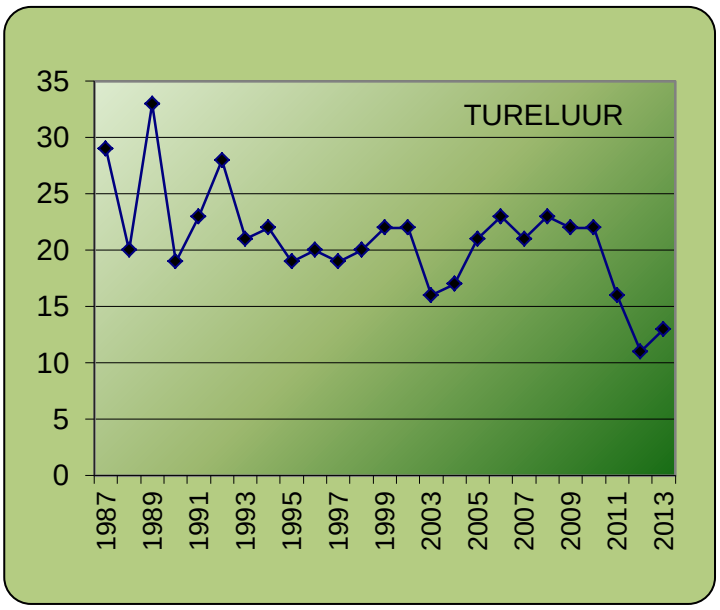

Tureluur

Om de reeks van besproken weidevogelsoorten die binnen het werkgebied van onze vereniging voorkomen toch positief te kunnen eindigen kan vermeld worden dat het aantal broedparen tureluurs t.o.v. vorig jaar met 2 is gestegen en uitkwam op een totaalstand van 13 broedparen. Het aantal kuikens dat uiteindelijk vliegvlug werd is redelijk te noemen.

Landelijk lijkt de achteruitgang van de tureluur af te nemen

Achteruitgang weidevogels in Nederland neemt af

Het aantal weidevogels in ons land gaat sinds de jaren '90 sterk achteruit, maar voor het eerst in lange tijd is er ook hoop. De laatste vijf jaar gaat de achteruitgang minder hard en sommige soorten laten landelijk zelfs een lichte toename zien. Dat blijkt uit de nieuwe Weidevogelbalans van SOVON Vogelonderzoek Nederland en Landschapsbeheer Nederland. Of dit een blijvende verandering is, zullen de komende jaren moeten uitwijzen.

Kenmerkende soorten van het boerenland als grutto, kievit, scholekster en veldleeuwerik laten sinds 1990 een sterke achteruitgang zien. De laatste vijf jaar lijkt de trend voor enkele soorten ten positieve te veranderen. Grutto en kievit zijn in die periode licht toegenomen en tureluur en veldleeuwerik gaan niet meer zo hard achteruit. Van een echte langjarige kentering is echter nog geen sprake. In het verleden is de achteruitgang namelijk al eens eerder onderbroken geweest door een korte opleving. In Overijssel valt vooral de snelle achteruitgang van de grutto in de laatste tien jaar op, terwijl de kievit hier licht is toegenomen. Verder valt op dat het uitkomstpercentage van de gevonden legsels in Overijssel lager is dan het landelijk gemiddelde.

Inzet van Foxlights voor het weren van de vos

Afgelopen jaar hebben we een proef gedaan in de Benneker met als doel om vossen te weren uit graspercelen tijdens het broedseizoen van de grutto.

Foxlight is een product dat in Australië wordt gemaakt en werkt als een pulserend zwaailicht met verschillende tijdsintervallen en verschillende kleuren. Het geheel werkt op batterijen. Predatoren zoals vos, marter of das denken dat er mensen lopen in de percelen die zijn afgezet met deze apparaten, waardoor ze het gebied zullen mijden. Uit ervaring in Australie bleek dat vogels die continu in dit gebied verbleven geen hinder hadden van dit licht. De Foxlights worden d.m.v. een lichtsensor in dit apparaat bij het donker geactiveerd.

De firma Gallagher, in Nederland leverancier van dit product, stelde het afgelopen broedseizoen kostenloos 6 Foxlights beschikbaar. Op 13 mei hebben we deze geplaatst in een deel van de Benneker waar zeker nog 4 grutto's zaten te broeden.

Of het nu komt door de Foxlights weten we niet zeker, maar voor het eerst sinds enkele jaren zijn er in de Benneker weer 8 tot 10 gruttokuikens vliegvlug geworden.

Om er zeker van te zijn of de inzet van de Foxlights effectief zijn, gaan we de proef het komend weidevogelseizoen uitbreiden naar 2 gebieden waar een redelijk aantal grutto's broeden.

Onze dank gaat uit naar de firma Galagher en medewerker René Hesselink voor het beschikbaar stellen van de Foxlights.

Foxlights: Misschien een effectief middel tegen predatie door de vos.

Resultaten begrensde weidevogelgebieden met gesubsidieerd weidevogelbeheer

Benneker(Oldenzaal):

Soort	Aantal broedparen			
	2013	2012	2011	2010
Kievit	20	22	28	36
Grutto	10	12	13	17
Wulp	0	1	1	1
Tureluur	4	3	9	8
Scholekster	4	2	2	3

Door de slechte broedresultaten van de voorgaande jaren zien we in dit gebied een gestage teruggang van het aantal broedparen grutto's en kieviten. Ook de tureluur heeft het moeilijk. Ondanks een verbeterd biotoop voor de weidevogels(uitgesteld maaibeheer) blijven de broedresultaten in dit gebied ver achter bij de verwachting die wij hiervan hadden. Om predatie van de vos tegen te gaan is dit jaar in samenwerking met Galagher een proef gedaan met het inzetten van Foxlights, zoals u in een voorgaand artikel hebt kunnen lezen. Ook jagers hebben in dit gebied goed hun best gedaan om dagpredatoren zoals kraai en kauw tot een aanvaardbaar niveau terug te brengen. De resultaten waren er ook naar. Er werden een kleine 10 gruttokuikens, 6 tureluurkuikens, 10 kievitskuikens en 3 scholeksterkuikens vliegvlug. Hopelijk kunnen we dit goede resultaat een aantal jaren vasthouden.

Wateregge(Albergen):

Soort	Aantal broedparen			
	2013	2012	2011	2010
Kievit	5	5	7	9
Grutto	3	1	7	7
Wulp	1	1	1	1
Tureluur	0	0	0	0
Scholekster	0	1	1	1

Het wordt moeilijk om de weidevogels voor het gebied Wateregge te behouden. Het aantal broedparen grutto's heeft zich iets hersteld t.o.v. van 2012. Ondanks de goede inzet van jagers werden er toch nog 2 gruttonesten vroegtijdig gepredeerd. Waarschijnlijk door toedoen van een nachtpredator(vos/steenmarter). Van het nest dat wel succesvol was uitgekomen waren de kuikens jammer genoeg al na 1week verdwenen. De wulp heeft ondanks zijn verwoede broedpogingen ieder jaar, al vanaf 2010 geen kuikens meer vliegvlug gekregen. Er zijn in de Wateregge 2 kievitskuikens vliegvlug geworden.

Veldhoek/Weemselerhoek(Albergen):

Soort	Aantal broedparen			
	2013	2012	2011	2010
Kievit	16	16	19	22
Grutto	9	9	9	11
Wulp	1	1	1	1
Tureluur	1	0	0	0
Scholekster	2	1	1	1

Het aantal broedparen weidevogels heeft zich in dit gebied weten te handhaven t.o.v. 2012. We konden voor het eerst sinds jaren weer melding maken van een broedpaartje tureluurs. Ook vestigde zich dit jaar in dit gebied een 2e broedpaar scholeksters. Het aantal broedparen weidevogels wist zich gelukkig te stabiliseren. Aanvankelijk zag het broedseizoen er in dit gebied voor de grutto's goed uit. Door monitoring werden 9 broedsels vastgesteld. Helaas werden 6 nesten in de nacht van 30 april naar 1 mei gepredeerd. Ook het legsel van de broedende wulp en diverse kievitlegsels werden leeggevreten. De oorzaak hiervan moet waarschijnlijk gezocht worden bij de vos. Mede door vervolglegsels wisten gelukkig nog 5 gruttokuikens, 14 kievitskuikens en 2 scholeksterkuikens vliegvlug te worden.

Gerrit Vieker bij het door hem gevonden eerste kievitlegsel van 2013.

Het eerste kievitsei 2013

Op 6 april om 17.00 uur wist ons lid Gerrit Vieker, als veldwerker o.a. ook actief in de Benneker, het eerste kievitsei in ons verenigingsgebied te vinden op een maisakker dicht bij Oldenzaal. Bennie Veldhuis vond 2 dagen later een tweede voltallig legsel aan de Vospeldijk in Rossum.
Het 1e kievitsei van Overijssel werd op 26-03-2013 gevonden op een maïsakker in Wijhe door Luud Steen om 13.30 uur. Luud is coördinator van de werkgroep IVN afdeling "De Grutto" Wijhe.

Het voorjaarsweer 2013

Warme dagen waren er in maart, april en mei spaarzaam. Vaak was het ronduit koud. Aan het begin van de lente was het daarnaast ook droog. De tweede helft van de lente werd het wisselvallig, nat en koel.

Ruim 2 graden kouder dan normaal

De gemiddelde lentetemperatuur in Nederland kwam uit op 7,3 graden tegen 9,5 normaal. Sinds 1962 was het niet meer zo koud tijdens de Nederlandse lente. Sinds de start van de metingen in 1901 verliepen slechts 5 lentes nog kouder: 1962 (6,4), 1958 (6,8), 1955 (6,9), 1941 (7,0), 1917 (7,1). Het aantal warme dagen, met maximumtemperatuur groter of gelijk aan 20, bedroeg 8 tegen 14 normaal. Zomerse dagen, met maxima van 25 graden of meer, werden niet genoteerd.

Droog als geheel

De lente begon droog, met in maart 33 mm neerslag tegen 68 normaal. Het grootste deel van deze neerslag viel op 9 maart met 24 uur onafgebroken regen; een nieuw duurrecord. Ook in april was het gemiddeld over het land droog met 24 mm tegen 44 mm. In mei wisten regenstoringen ons land eindelijk te vinden. Ondanks de lage temperaturen zorgde de regen ervoor dat Nederland in korte tijd groen kleurde. Gemiddeld over het land komt de neerslagsom voor mei uit op 80 mm tegen 60 normaal. In totaal viel circa 140 mm. Normaal gesproken valt ruim 170 mm. Als gevolg van deze weersomstandigheden werd er dit jaar heel laat gemaaid. Pas in het weekeinde van 25 en 26 mei werd circa de helft van alle graspercelen gemaaid. In het weekeinde van 1 en 2 juni werden de overige graspercelen gemaaid.

5. DE WEIDEVOGELRESULTATEN PER AFDELING

Afdeling Fleringen

Vergelijking resultaten 2012 en 2013:

	BROEDPAREN		GEVONDEN LEGSELS		GEVONDEN EIEREN		UITGEKOMEN EIEREN		VERSTORINGEN	
	2012	2013	2012	2013	2012	2013	2012	2013	2012	2013
Kievit	38	35	27	26	>96	99	>43	74	15	4
Grutto	5	6	2	1	7	4	4	-	1	1
Scholekster	8	4	5	4	13	11	10	8	1	-
Wulp	2	2	2	1	7	-	3	-	1	-
Tureluur	4	4	-	-	-	-	-	-	-	-

De kievit

De jaren dat de kievit in grote getale het vroege voorjaar inluidde met zijn buitelende vluchten en bijzondere roep lijken gedoemd om in de geschiedenisboekjes te verdwijnen. Op 13 januari zwierven er al kieviten die al snel werden verdreven door de invallende winter. Met het zachte weer begin maart lieten de kieviten zich weer zien maar verdwenen weer bij terugkeer van de winter met op 13 maart ruim 15 graden vorst op klomphoogte. Toch vond B. Kemerink in deze vorstperiode die de hele maand zou voortduren op 24 maart een legsel met 1 ei, weliswaar in Zenderen en daarmee buiten het verenigingsgebied maar toch! Pas half april werd het eerste van de totaal 26 legsels in Fleringen gevonden.

Door de inzet van vrijwilligers en landbouwers die veel tijd staken in het ontzien van legsels en kuikens bij de bewerkingen van het maïsland was de uitkomst van de legsels heel goed. Tegenslag was er ook door verstoring van legsels door loslopende honden en predatie van jonge kieviten door buizerd. Er werden minimaal 8 jonge kieviten vliegvlug terwijl aan het einde van het broedseizoen meerdere groepen met jonge kieviten werden gezien, klaar voor vertrek naar de overzomeringsgebieden. Hopelijk zat in deze groepen ook een aantal jonge kieviten uit de broedgebieden van Fleringen.

De grutto

Net als bij de kievit verschenen de eerste grutto's in de zachte periode begin maart. Op 6 maart zag Hennie Lenferink de eerste grutto's in Fleringen. Uiteindelijk werden 6 broedparen geteld, één meer als in 2012. Hiervan werd 1 legsel gevonden en gemarkeerd op 8 mei door B. Kemerink. Deze datum geeft al aan dat de grutto's door het extreem koude voorjaar laat aan het broedseizoen zijn begonnen. De overige legsels zijn niet opgezocht en gemarkeerd, omdat de bewerkingen op het grasland voor de eileg al waren uitgevoerd. Het nest van het gemarkeerde legsel werd naderhand vernield aangetroffen waarbij de eieren nog wel aanwezig waren. Het verloop van de overige broedsels werd op afstand gevolgd en waren voor het grasmaaien al uitgekomen. Om de jongen te verdrijven uit het te maaien grasland werd op verschillende percelen gebruik gemaakt van stokken met plasticzakken. Helaas heeft dit niet geleid tot vlievlugge jonge grutto's. De jongen die na het maaien op de geoogste percelen liepen, waren een gemakkelijke prooi voor een buizerd waardoor we dit jaar met lege handen bleven staan.

De scholekster

Eén van de broedparen in Fleringen met hun inmiddels al bijna volgroeide jongen

Het aantal scholeksters halveerde van 8 naar 4 broedparen in 2013. In enkele deelgebieden waar jaarlijks meerdere paartjes aanwezig waren, bleef de stand dit jaar beperkt tot één enkel broedpaar. De eerste melding van scholeksters, kwam van B. Kemerink op de eerste lentedag 21 maart. Van alle 4 broedparen werd het legsel gevonden waarin gezamenlijk 11 eieren werden geteld. Zoals gebruikelijk werden alle legsels gevonden op maïsland. De broedresultaten waren uitstekend want alle legsels kwamen zonder problemen uit. Ook werden later in het seizoen in 2 deelgebieden oudervogels met grote jongen gezien.

De wulp

Net als in de twee voorgaande jaren werden in Fleringen 2 broedparen gezien van de wulp. Het laatst gesignaleerde broedpaar werd later in het broedseizoen opgemerkt met reeds 2 grote jongen. Of het legsel ook op Flerings grondgebied heeft gelegen is dan ook niet met zekerheid te zeggen. Van wulpen is bekend dat ze nogal grote omzwervingen kunnen maken op het moment dat er grote jongen zijn. Van het overige paar kon door monitoring op afstand op 22 april een broedsel worden vastgesteld. Helaas werden van dit paar geen vliegvlugge jongen gezien. Ook hiervan zou de eerder genoemde buizerd de verliesoorzaak kunnen zijn geweest.

De tureluur

Totaal werden 4 broedparen tureluur geteld in 2013; gelijk aan het voorafgaande jaar. Ook in dit jaar werden geen legsels gezocht omdat daarvoor de noodzaak ontbrak. De territoria lagen in bewerkte graspercelen en de verwachting was dat de legsels voor het maaien zouden uitkomen. In drie van de vier territoria werden later alarmerende broedvogels aangetroffen waardoor aangenomen mag worden dat hier jongen zijn uitgekomen. Van één broedpaar werden eind mei 3 grote kuikens waargenomen die daarna tot halverwege juni nog in het gebied werden waargenomen.

Overige waarnemingen

Behalve weidevogels werden onder meer de volgende soorten gemeld, soms als doortrekker anderzijds als broedvogel.
4 paartjes patrijs waarvan 1 stel met 7 jongen, nijlgans ook met 7 jongen, koekoek en gele kwikstaart als broedvogel.
Klapekster, tapuiten, paapjes, roodborsttapuit, noordse gele kwikstaart en beflijster allen als doortrekker.

<u>Afdeling: Weerselo</u>

Vergelijking resultaten 2012 en 2013

	BROEDPAREN		GEVONDEN LEGSELS		GEVONDEN EIEREN		UITGEKOMEN EIEREN		VERSTORINGEN	
	2012	2013	2012	2013	2012	2013	2012	2013	2012	2013
Kievit	69	55	81	65	304	238	235	129	20	29
Grutto	10	5	7	4	27	16	7	12	5	1
Scholekster	6	10	4	4	12	12	12	17	0	3
Wulp	7	5	6	5	18	19	8	12	3	4
Tureluur	0	2	0	1	0	4	0	4	0	1

De Kievit

De overleving van de late kievitkuikens was groter dan van de vroege kuikens.

Na een lichte opleving van het aantal broedparen in 2011 heeft zich in het Weerselose in 2012 en in 2013 toch weer een dalende trend ingezet. Het aantal broedparen daalde in 2013 van 69 naar 55, een daling van maar liefst 20%. Zet zich deze trend in de komende jaren voort dan zullen over 5 a 10 jaar de kieviten zo goed als verdwenen zijn uit het Weerselose landschap. Door het koude voorjaar kwamen de kieviten pas laat tot leggen. De eerste legsels werden dan ook pas vanaf 10 april gevonden door H. Schepers. Op de meeste broedplekken zien we dat de kievit de voorkeur geeft aan maïsland boven weiland en dat bleek ook dit jaar weer. Van de 65 kievitsnesten werden er 49 gevonden op maïsland en 16 op grasland. Eerste legsels worden nog wel eens gevonden op grasland, latere legsels bevinden zich bijna altijd op maïsland. Het aantal verstoringen van nesten was in 2013 hoog. Er werden maar liefst 29 nesten verstoord en/of voortijdig verlaten. Het verstoringpercentage kwam daarmee op bijna 45%. Door landbouwwerkzaamheden gingen 2 nesten verloren, door predatie 25 nesten en 2 legsels werden voortijdig verlaten. Uit de resterende legsels werden 139 jonge kieviten geboren. Dit is een uitkomstpercentage van 55%. Ondanks dit mooie uitkomstpercentage zijn er vooral uit de eerste legsels zeer weinig jongen vliegvlug geworden. Op het moment dat deze eerste legsels uitkwamen was het koud en slecht weer. Dit zal dan ook zeker meegespeeld hebben in de overlevingskansen. De latere legsels hebben relatief meer vliegvlugge kuikens opgeleverd. Het broedseizoen was in 2013 kort. De kieviten kwamen laat tot broeden en al snel verzamelden ze zich al weer in groepen. Op 14 juni werd in Lemselo al een groep van ongeveer 100 kieviten aangetroffen.

De Grutto

De grutto was dit jaar in een teleurstellend aantal aanwezig. Met name in de omgeving van het Zoekerveld viel het aantal tegen. In 2012 vonden er nog 5 gruttoparen een broedplek, dit jaar besloot maar 1 paartje hier te blijven. In 2012 gingen er alle nesten verloren en misschien is dit de oorzaak dat de gruttoparen er voor kozen om elders een succesvollere broedplek te zoeken. Een grutto is over het algemeen plaatstrouw, maar valt het broedsucces een aantal jaren tegen, dan wil de grutto het broedgebied nog wel eens verlaten. Het aantal broedparen grutto's halveerde in Weerselo van 10 paartjes in 2012 naar 5 in 2013. De grutto's bevonden zich op 3 locaties. Er werden in het afgelopen voorjaar 4 gruttonesten gevonden met in totaal 16 eieren. Het eerste gruttonest werd gevonden door G. Vreeswijk op 2 mei. Dit nest is met succes uitgekomen en een aantal jongen zijn vliegvlug geworden. Ook aan de Legtenbergerstraat hebben 2 gruttoparen met succes een aantal jongen (zeker 3) vliegvlug zien worden.

De Scholekster

In 2012 nam het aantal broedparen scholeksters verontrustend af van 9 naar 6 paartjes. Gelukkig herstelde zich het aantal in 2013 naar 10 broedparen. Over het algemeen begint de scholekster wat later aan het broedseizoen, maar vanwege het slechte voorjaar was het verschil in tijd, met de andere weidevogels, dit jaar minder. Het eerste nest werd gevonden op een maïsland door G. Vreeswijk op 2 mei. Helaas ging dit nest door landbouwwerkzaamheden, ondanks beschermingsmaatregelen, verloren. Een laatste legsel werd op 26 mei gevonden door H. Schepers. Dit nest werd met succes uitgebroed. Helaas zijn deze jongen niet vliegvlug geworden. Het leek aanvankelijk goed te gaan, maar na ongeveer twee weken zijn de jongen, om onverklaarbare redenen, in een beek terecht gekomen en helaas verdronken. Er werden in totaal 10 nesten gevonden met in totaal 28 eieren. Er gingen 3 nesten verloren. Van de 17 uitgekomen eieren zijn zeker 5 scholeksterjongen (waarschijnlijk meer) vliegvlug geworden.

De Wulp

Al in het vroege voorjaar werden in de omgeving van het Zoekerveld de eerste wulpen waargenomen. Het aantal broedparen in Weerselo blijft de laatste jaren maar teruglopen. In 2013 kwam het aantal uit op 5. Het eerste legsel werd gevonden door G. Vreeswijk op 4 mei en het laatste legsel werd gevonden door A. Stegeman op 12 mei in de omgeving van het Zoekerveld. In deze omgeving werden op 18 mei ook de eerste wulpenkuikens waargenomen.

Twee broedparen hadden hier bijna tegelijkertijd jongen. Wat een mooi succes had kunnen worden, werd helaas een grote teleurstelling. Al snel bleek dat de jongen er niet meer waren. Er zijn aanwijzingen dat een vos zich aan de jongen tegoed heeft gedaan. In een ander gebied werden er 2 jongen wel vliegvlug.

De eerste wulpen werden gezien in het Zoekerveld.

De Tureluur

Na een aantal jaren van afwezigheid was de tureluur in 2013 weer aanwezig in het Weerselose. Van een tureluurpaar werd het nest niet gevonden en dit nest is waarschijnlijk ook verloren gegaan. Het andere tureluurpaartje, in de omgeving van Lemselo, broedde wel met succes de eieren uit. Lange tijd is het ouderpaar gezien met de jongen en zeer waarschijnlijk zijn deze ook vliegvlug geworden.

Afdeling Agelo

Vergelijking resultaten 2012 en 2013

	BROEDPAREN		GEVONDEN LEGSELS		GEVONDEN EIEREN		UITGEKOMEN EIEREN		VERSTORINGEN	
	2012	2013	2012	2013	2012	2013	2012	2013	2012	2013
Kievit	56	39	51	26	167	96	80	80	30	7
Grutto	10	7	3	4	8	*	?	*	7	6
Scholekster	8	4	1	4	1	10	1	6	?	1
Wulp	6	5	4	5	?	*	?	*	4	1
Tureluur	0	0	0.	0.	0	0	0	0	0	0

De Kievit

Dat 2013 een slecht kievitenjaar zou worden tekende zich eigenlijk al vroeg af. Aanvankelijk zaten er nog grote groepen in de weilanden “achter” het kanaal Almelo-Nordhorn. Deze trokken helaas verder en er bleven veel minder kieviten achter dan voorgaande jaren. De vraag is of dit jaar een incidentele uitschieter naar beneden is. De dalende trend was al een aantal jaren zichtbaar, maar 2013 laat een zorgelijk beeld zien. Misschien speelt de toename van grasland, naast afname van maisvelden in sommige gebieden een rol. De kievit toonde wel een voorkeur voor broeden op maisvelden. De afname van het aantal broedparen is maar liefst 30%.

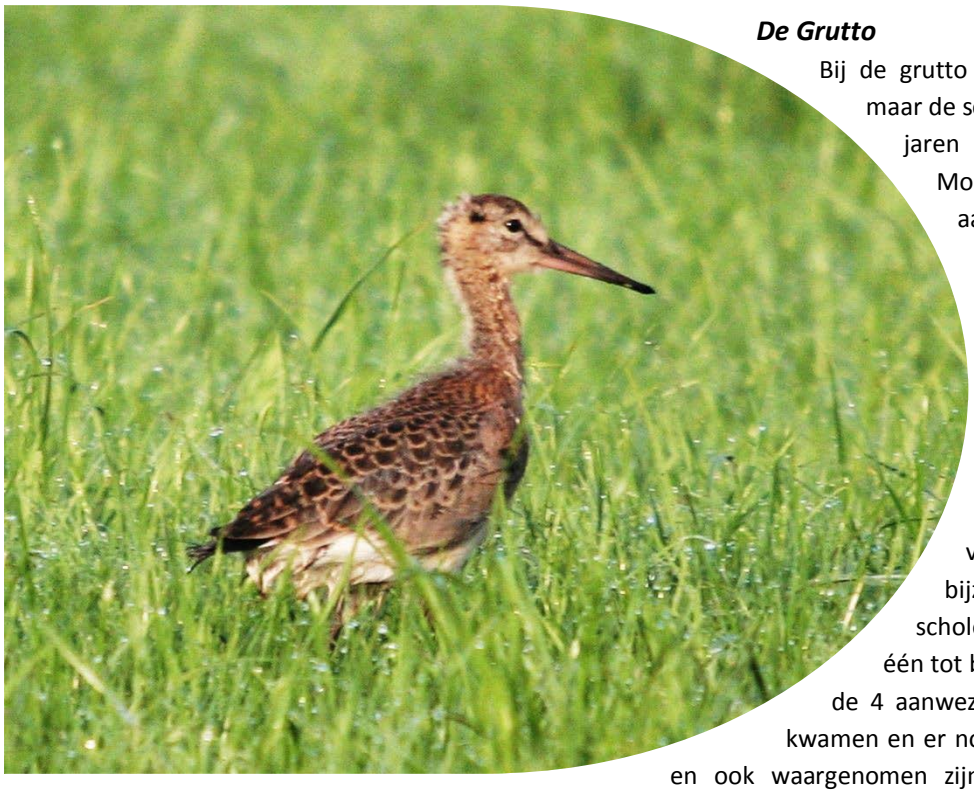

Vier vliegvlugge jonge grutto’s in Agelo

De Grutto

Bij de grutto zien we eveneens een afname, maar de schommeling in aantal is de laatste jaren een bekend verschijnsel. Monitoren op afstand verklaart het aantal gevonden legsels en het niet exacte aantal aanwezige eieren. Wel is het enigszins positief dat er 4 vliegvlugge jongen zijn waargenomen.

De scholekster

Het aantal waargenomen scholeksters was maar de helft van dat van vorig jaar. Het bijzondere is dat van de 8 scholeksterparen er vorig jaar maar één tot broeden kwam, en dat dit jaar van de 4 aanwezige paren ze alle 4 tot broeden kwamen en er nog 6 jongen het levenslicht zagen en ook waargenomen zijn door de veldwerkers. Zonder verstoring van broedsel zou het een uitstekend jaar zijn geweest, maar we mogen niet mopperen over het broedresultaat, zeker niet als we voorgaande jaren in aanmerking nemen.

De wulp

De aantallen wulpenparen blijven de laatste jaren op een redelijk peil. De 5 paren die in het voorjaar een broedplaats zochten in het Agelose, slaagden er bovendien in om zeker 7 vliegvlugge jongen groot te brengen. Dit is in voorgaande jaren wel eens anders geweest. Tijdig overleg met boeren en dan door goede samenwerking en monitoring op afstand schijnen positief te werken. Er komt echter ook een portie geluk bij kijken. In sommige jaren zijn de weersomstandigheden en maaidata gunstig.

De Tureluur

Van deze kritische soort is er in Agelo in 2013 geen melding gedaan. Deze situatie is al jaren zo!

Reutum

In de Reutummer Es wordt al enkele jaren door een tweetal veldwerkers het aantal weidevogels geïnventariseerd en beschermd. Dit jaar zijn in het gebied grenzend aan de Ageler Es 6 broedparen van de kievit waargenomen en beschermd. Er zijn later helaas geen jongen gezien. De vele bewerkingen die in de broedperiode op de maisakkers plaats vinden, vormen een groot probleem. Er is in het bovengenoemde gebied één scholeksternest aangetroffen met twee eieren, die beide zijn uitgekomen.

Afdeling Rossum

Vergelijking resultaten 2012 en 2013

	BROEDPAREN		GEVONDEN LEGSELS		GEVONDEN EIEREN		UITGEKOMEN EIEREN		VERSTORINGEN	
	2012	2013	2012	2013	2012	2013	2012	2013	2012	2013
Kievit	94	77	42	68	139	260	104	136	9	31
Grutto	15	11	0	1	0	4	?	?	?	1
Scholekster	12	13	9	8	18	26	16	9	0	5
Wulp	6	6	2	0	8	0	0	?	2	?
Tureluur	7	5	0	0	0	0	0	?	0	0

De kievit

Evenals in de voorgaande jaren deed zich ook in 2013 een verdere daling voor van het aantal broedparen van de kievit en wel van 94 broedparen in 2012 naar 77 in 2013, een daling van 17 broedparen oftewel 18%. Ook in 2012 was de daling van het aantal paartjes kieviten al bijna 20%, dus in 2 jaar tijd een achteruitgang van ongeveer 38% van deze nu nog meest voorkomende weidevogel van de plevierensoort. Als deze tendens zich voortzet dan is deze soort, net als alle andere weidevogelsoorten, over enkele jaren nog slechts op enkele, daartoe geschikte, plekken waar te nemen. Om dit laatste tegen te gaan zijn een paar acties op touw gezet. De eerste actie begon in 2011 en heet "Kievit in de herkansing" en houdt globaal in dat het accent van de legselbescherming ligt NA het poten van de mais, dus ongeveer vanaf begin mei. De actie loopt dan door tot ongeveer eind juni. De tweede actie startte in 2013 en houdt in dat bij wijze van proef de kievitlegsels vanaf de eerste leg en vóór aanvang van de grondbewerking op maispercelen opgespoord en intensief beschermd worden. Hiertoe zijn enkele maispercelen met een behoorlijk potentieel aan broedparen geselecteerd en zijn de legsels van meet af aan opgezocht en intensief beschermd in goed overleg met landbouwers en loonbedrijven. Ook van deze actie vindt u elders in dit verslag een overzicht. Mede ten gevolge van deze acties steeg het aantal gevonden legsels behoorlijk nl. van 42 in 2012 naar 68 legsels in 2013. Dit was voor een flink deel toe te schrijven aan de wijze van beschermen nl. het daadwerkelijk opzoeken van de eieren en niet het beschermen vanaf de "zijlijn " door zg. monitoren. Ook het (tijdelijk) ontbreken van de nodige mankracht speelt in bepaalde jaren een rol. Het aantal gevonden eieren steeg daarom ook en bedroeg in 2013 260 stuks. In totaal vonden 31 nestverstoringen plaats. Dit gebeurde vooral door predatie van de eerste legsels op maispercelen. Bijzonderheid: Op 19 juli verongelukte op de Boschweg een halfwas jonge kievit. Dat is wel erg laat in het seizoen.

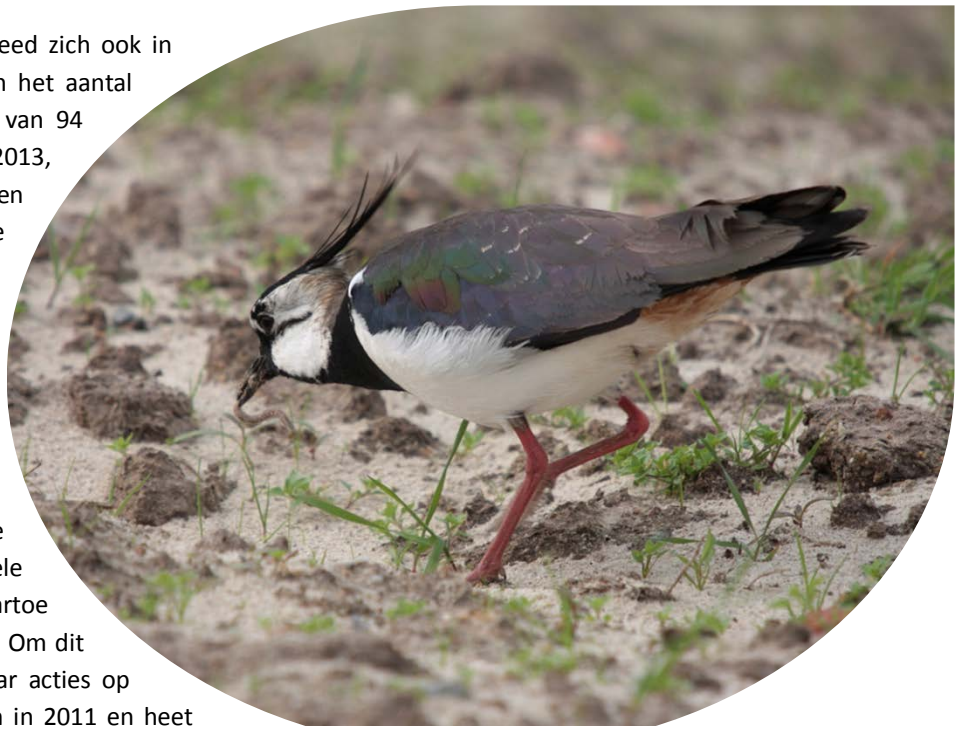

De populatiedaling van de kievit baart grote zorgen

De grutto

Ook bij deze soort ging het aantal broedparen (opnieuw) achteruit nl. van 15 paartjes in 2012 naar 11 in 2013, een teruggang van ongeveer 26%. Verreweg de meeste legsels zijn, in met name de gesubsidieerde gebieden, niet daadwerkelijk opgezocht, maar de broedresultaten werden op afstand via monitoring en vogelalarmering vastgesteld. Zodoende kon men in het kerngebied van de “Benneker “ met een potentieel van 7 broedparen, ongeveer 11 vliegvlugge jongen waarnemen, voorwaar een hoopvol resultaat. Eén legsel werd in het uitgebreide deel van de “Benneker “ tijdens het grasmaaien door het dienstdoende loonbedrijf gespaard, maar helaas naderhand gepredeerd.

Veel legsels van de scholekster werden verstoord.

De scholekster

Het aantal paren van deze soort nam met één paar toe ten opzichte van 2012. Van de in totaal 13 broedparen werden 8 legsels gevonden met in totaal 26 eieren waarvan er slechts 9 uitkwamen, een uitkomstpercentage van ongeveer 35. Het jaar daarvoor lag de uitkomst nog op bijna 80%. Opmerkelijk is dat in één van de deelgebieden niet ver uit elkaar 3 scholeksters broedden op in totaal 12 eieren, d.w.z. in elk nest lagen 4 eieren. Helaas werden in totaal 5 legsels verstoord waarvan 4 gepredeerd.

De wulp

Evenals in 2012 waren ook in 2013 een 6-tal broedparen aanwezig in het Rossumse gebied. Er zijn geen legsels gevonden en over broedresultaten is evenmin veel bekend, hoewel via monitoring aangenomen wordt dat het aantal groot geworden jongen minimaal is. In tegenstelling tot bepaalde andere weidevogelsoorten, zoals grutto en tureluur, die vaak dicht gegroepeerd bij elkaar broeden, is de wulp een soort met een groot territorium en bestrijkt daarom, ondanks het geringe aantal paren, toch een heel groot gebied. Met zijn jodelende roep is hij bovendien voor heel veel mensen een van de meest tot de verbeelding sprekende aankondigers van het voorjaar en dat willen we graag zo houden. Dit betekent wel dat er jaarlijks een aantal jongen vliegvlug moet worden wil de soort in onze omgeving in stand blijven. Misschien moeten we samen het accent van praktische bescherming bij deze soort leggen, althans in goed overleg een poging daartoe doen.

De tureluur

Het aantal broedparen van de tureluur is in 2 jaar tijd meer dan gehalveerd nl. van 11 paartjes in 2011 via 7 in 2012 naar 5 paartjes in 2013. Vanwege monitoring op afstand zijn geen legsels daadwerkelijk opgespoord. Wel zijn, ondanks de achteruitgang in aantal broedparen, dit seizoen in het kerngebied “de Benneker “ ongeveer 6 jonge tureluurs vliegvlug geworden. Dit geeft dan toch weer hoop voor de toekomst.

<u>Afdeling Saasveld</u>

	BROEDPAREN		GEVONDEN LEGSELS		UITGEKOMEN LEGSELS		VERSTORINGEN		VLIEGVLUG	
	2012	2013	2012	2013	2012	2013	2012	2013	2012	2013
Kievit	37	32	29	25	11	12	18	17	14	15
Grutto	12	10	1	1	0	2	12	9	0	0
Scholekster	4	4	2	2	1	1	3	3	1	2
Wulp	6	4	2	1	1	1	5	3	2	2
Tureluur	0	2	0	0	0	2	0	0	0	5

<u>Kievit</u>

Dat de terugloop van de kieviten in Saasveld nog niet is gestopt, blijkt uit de achteruitgang van 37 in 2012 naar 32 broedparen in 2013. Weer bijna 15 % minder broedparen! De meeste kieviten kwamen tot broeden in het Westerikkerbroek en Boerenbroek. Er zijn in totaal 25 legsels gevonden. Dat wil zeggen doormiddel van monitoring of door nesten met stokken te markeren. De predatie was dit jaar relatief iets hoger dan vorig jaar. En dit gold vooral voor de eerste legsels. Bij de 2e en 3e legsels van sommige broedparen viel de predatie tijdens de broedfase wel mee, maar stelden we vast dat kuikens van de ene op de andere dag waren verdwenen. Ondanks dit alles zijn er dit jaar 15 jonge kieviten vliegvlug geworden. Zelfs half juli werden er nog kieviten met jonge pullen gezien. Op 26 maart werd in Saasveld op een grasperceel, het eerste legsel met kievitseieren gevonden door de gebroeders Ben en Richard Oostrik.

Grutto

Het aantal broedparen grutto's in Saasveld is met 20 % gedaald naar een totaal aantal van 10 broedparen. Van de 10 nesten kwamen er 7 niet uit als gevolg van landbouwwerkzaamheden en predatie. In de kern van het Westerikkerbroek hebben 2 broedparen nog heel kortstondig met kuikens rondgelopen. Van één broedpaar waren na 2 dagen de kuikens al verdwenen en van het andere broedpaar zijn uiteindelijk ook geen kuikens vliegvlug geworden. Aan de Bornsestraat heeft 1 broedpaar gelukkig nog 2 kuikens vliegvlug gekregen.

Scholekster

Het aantal broedparen scholeksters in Saasveld blijft de laatste 3 jaren constant. Net als in de voorgaande jaren hadden we dit jaar ook weer 4 broedparen. Van 3 broedparen zijn de legsels mislukt. Van het succesvol uitgekomen nest zijn 2 kuikens vliegvlug geworden.

Wulp

Het aantal broedparen wulpen heeft dit jaar als gevolg van de slechte broedresultaten van de voorgaande jaren een flinke veer moeten laten. Het aantal broedparen daalde na een aantal jaren van 6 naar 4 broedparen. Alle 4 broedparen hadden Westerikkerbroek als broedgebied. Er zijn in totaal 2 nesten opgezocht. Van de 4 nesten is maar 1 nest succesvol uitgekomen. Gelukkig zijn hiervan nog 2 jonge wulpen vliegvlug geworden.

Tureluur

Voor het eerst sinds jaren hadden we dit jaar weer tureluurs in Saasveld als broedvogel. En wel meteen 2 broedparen in het Westerikkerbroek. Beide nesten zijn succesvol uitgekomen en beide broedparen hebben, mede dankzij Herman Brunnekreef die een brede strook gras aan een slootrand liet staan, hun kuikens vliegvlug gekregen. Chapeau! Met dit succes is de kans groot dat we het komend jaar de tureluurs weer als broedpaar mogen verwelkomen.

Twee broedparen tureluurs in Saasveld waarvan de jongen vliegvlg werden.

Afdeling Deurningen/Hengelo

	BROEDPAREN		GEVONDEN LEGSELS		UITGEKOMEN LEGSELS		VERSTORINGEN		VLIEGVLUG	
	2012	2013	2012	2013	2012	2013	2012	2013	2012	2013
Kievit	31	31	28	44	19	18	12	26	18	10
Grutto	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Scholekster	3	3	3	3	2	2	1	1	3	3
Wulp	1	1	0	0	1	1	0	0	?	?
Tureluur	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Kievit

Het aantal broedparen kieviten was in Deurningen dit jaar moeilijk vast te stellen en is daarom gelijkgesteld aan dat van 2012. De eerste legsels zijn vrijwel allemaal gepredeerd als gevolg van de hoge kraaienstand in dit gebied. Volgens de kerkdorp-coördinator Harry Koopman zijn in de omgeving van Deurningen waarschijnlijk 10 kuikens vliegvlug geworden. Het eerste nest werd gevonden op 16 april door de groep van Harry Koopman, B. Leusenkamp en G. Jansink.

Tien kievitkuikens werden vliegvlug in de omgeving van Deurningen.

Grutto en tureluur

Net als vorig jaar zijn er in Hengelo/Deurningen geen broedparen van de grutto en tureluur waargenomen.

Scholekster

Het broedseizoen van de scholeksters verliep in 2013 grotendeels hetzelfde als dat van het jaar ervoor. Ook het aantal broedparen bleef hetzelfde, namelijk 3. Er werden weer 2 nesten gevonden op het maïsland en 1 broedpaar had zijn legsel weer op een plat dak. Van één nest op het maïsland zijn de eieren succesvol uitgekomen. Het andere nest werd gepredeerd. Van het succesvol uitgekomen legsel op het maïsland zijn geen kuikens vliegvlug geworden. Het 3e broedpaar had haar legsel wederom op het platte dak van een gebouw. Hiervan zijn alle drie kuikens vliegvlug geworden. Het eerste scholeksterlegsel werd op 11 mei gevonden door Harry Koopman.

Wulp

De stand van het aantal broedparen wulpen bleef evenals vorig jaar steken op 1 broedpaar. Dit broedpaartje had haar nest in het zoekgebied van de heren Horsthuis en Veldhuis. Ondanks dat het nest niet werd gevonden zijn de eieren van dit wulpenpaar wel succesvol uitgekomen en is dit broedpaar later gesignaleerd met kuikens. Het is onbekend of er wulpenkuikens vliegvlug zijn geworden.

Reacties en info:

secretariaat@nvwgdegrutto.nl